

Hospital Universitari
MútuaTerrassa

Unitat Docent Psiquiatria

Itinerari Formatiu

ITINERARI FORMATIU PSIQUIATRIA

Coordinadora: Dra. Mònica Rodríguez Carballeira (Cap d'estudis)

Autores:

Dra. Olga Simón Martín (tutora de residents de la unitat docent)

Dra. Yolanda Tascón López (tutora de residents de la unitat docent)

Dr. Pere A. Soler Insa (cap del servei)

Centro: Hospital Universitari MútuaTerrassa

Data d'elaboració: Gener 2010

Data d'aprovació per el Comitè de Docència: 17/02/2010

Data d'aprovació pel Comitè Executiu Assistencial: 15/10/2014

Número de revisió: 2ª edició. 25/09/2014

Índex

1. Introducció	4
2. Definició	4
3. Objectiu de l'itinerari formatiu	4
4. Serveis i unitats implicats en l'itinerari formatiu	5
4.1. Serveis implicats del propi centre	5
5. Rotacions de primer any (formació nuclear).....	6
5.1. Formació transversal en Urgències Generals (4 mesos)	6
5.2. Formació nuclear.....	6
6. Rotacions de segon any (formació nuclear)	7
6.1. Formació transversal en Urgències Psiquiàtriques	7
6.2. Formació nuclear.....	7
7. Rotacions de tercer any (formació nuclear).....	9
7.1. Formació transversal en Urgències Psiquiàtriques	9
8. Rotacions de quart any (formació específica).....	11
8.1. Formació transversal en Urgències Psiquiàtriques	11
9. Formació general transversal.....	12
10. Pla de l'itinerari formatiu	12
11. Cursos, sessions i activitat investigadora	13
12. Altres	13

1. Introducció

D'acord amb l'article 11.2 del Reial decret 183/2008, pel qual es determinen i classifiquen les especialitats en ciències de la salut i es desenvolupen determinats aspectes de sistema de formació sanitària especialitzada, els comitès de docència han d'aprovar els itineraris formatius que elaboraran els tutors de residents de cada unitat docent.

2. Definició

L'itinerari formatiu és un manual informatiu sobre la formació especialitzada en una determinada unitat docent del nostre centre, on es descriuen les competències que ha d'adquirir el resident al llarg de la seva formació i el grau de supervisió que tindrà.

Aquesta informació es complementa amb la **guia de cada servei**, on s'expliquen l'organització de cada unitat docent i la seva activitat, i amb la **Guia d'acollida del nou resident**, comuna a tots els residents de l'HUMT, on s'indiquen el pla de formació comuna, l'organització de les estructures docents i els mecanismes avaluadors.

3. Objectiu de l'itinerari formatiu

L'objectiu primordial de l'itinerari formatiu és descriure l'adaptació, d'acord amb les característiques pròpies de cada unitat docent, del programa de formació de l'especialitat dissenyat per la Comissió Nacional. S'hi detallen els objectius i el grau de supervisió de cada rotació i/o any de residència, i a partir d'aquí s'elaboren els plans individuals de formació de cada resident. Per tant, aquest itinerari ha de ser adaptable a la capacitat docent reconeguda de la unitat docent.

Els plans individuals de formació de cada resident tenen com a objectiu que els residents disposin d'una guia docent personalitzada, on es detalla quines rotacions ha de fer al llarg de la seva residència.

4. Serveis i unitats implicats en l'itinerari formatiu

Són tots aquells serveis i unitats que, independentment de la seva titularitat, es consideren necessaris per impartir la formació especialitzada, d'acord amb el que estableix el programa oficial.

4.1. Serveis implicats del propi centre

	Servei	Tutor
Obligatoris	Psiquiatria	Dra. Simón Dra. Tascón
	Neurologia	Dr. Aguilar
	Medicina Interna (Urgències)	Dra. Álvarez
Opcionals	Unitat de trastorns d'alimentació (Servei de Psiquiatria)	Dra. Navarrete

5. Rotacions de primer any (formació nuclear)

5.1. Formació transversal en Urgències Generals (4 mesos)

Urgències Psiquiàtriques (a partir de l'inici de la formació nuclear de Psiquiatria de primer any mitjançant assistència a l'atenció continuada amb un adjunt de referència).

5.2. Formació nuclear

Rotació per Neurologia, Medicina Interna (Urgències) i Hospitalització d'Aguts.

ROTACIÓ: NEUROLOGIA I MEDICINA INTERNA (URGÈNCIES)

Durada: 4 mesos

Facultatius responsables: Dra. Álvarez (1 mes) i Dr. Aguilar (3 mesos)

Objectius competencials

- Visió integral de les patologies més prevalents, exploració bàsica i tractaments tant a Medicina Interna (Urgències) com a Neurologia.
- Organització i control de les exploracions prescrites.
- Habilitats bàsiques: adquisició de capacitat d'assignació de gravetat en les patologies prevalents, competència en treball multidisciplinari, exploració bàsica neurològica.

Metodologia

- Estada amb un adjunt d'Urgències en els diferents nivells d'atenció.
- Estada amb un adjunt a les consultes externes de Neurologia i en la unitat d'hospitalització neurològica.
- Assistència a les sessions clíniques corresponents.

Psiquiatria	
Itinerari Formatiu	Setembre 2014

ROTACIÓ: HOSPITALITZACIÓ D'AGUTS

Durada: 8 mesos

Facultatiu responsable: Dr. Gascón

Objectius competencials

- Anamnesi, exploració física i de l'estat mental, diagnòstic i avaluació del pacient agut hospitalitzat.
- Coneixement de les tècniques neurobiològiques i psicològiques bàsiques en el procediment diagnòstic.
- Maneig de protocols específics en aquest tipus de pacients (agitació, risc suïcida, negativisme, etc.).
- Maneig dels psicofàrmacs i de la teràpia electroconvulsiva.
- Valoració de tractaments de continuació i manteniment.
- Habilitats per a l'atenció als pacients ingressats i la seva família en el procés d'ingrés, realització d'informes d'alta i organització del seguiment postalta en els diferents dispositius.

Metodologia

- Estada amb un adjunt de planta.
- Assistència a sessions clíniques, de psicopatologia general i bibliogràfiques.

6. Rotacions de segon any (formació nuclear)

6.1. Formació transversal en Urgències Psiquiàtriques

Assistència amb un adjunt de referència, valoració, hipòtesi diagnòstica i tractament sota supervisió.

6.2. Formació nuclear

Rotació per Salut Mental Comunitària i Trastorns Addictius.

ROTACIÓ: UNITAT DE SALUT MENTAL COMUNITÀRIA

Durada: 10 mesos

Facultatiu responsable: Dr. Del Río

Objectius competencials

- Maneig d'intervencions i situacions de crisi, dels criteris de derivació de pacients i de la utilització adequada dels recursos sociosanitaris disponibles.
- Realització d'activitats de suport a l'atenció primària, incloent-hi reunions de coordinació, valoració conjunta de casos, sessions clíniques conjuntes, etc.
- Adquisició de coneixements i experiència en programació, organització i coordinació assistencial amb altres dispositius sociosanitaris, en treball en equip multidisciplinari, en desenvolupament aplicat de plans de salut mental i en activitats relacionades amb la problemàtica legal del malalt mental.
- Realització d'un mínim de 80 primeres consultes referides a diferents tipus de pacients, especificant l'enquadrament i tècnica de l'entrevista, la valoració i hipòtesis diagnòstica, l'elaboració del pla terapèutic i la seva discussió dins de l'equip terapèutic o amb el tutor.
- Realització del seguiment terapèutic d'un mínim de 70 pacients seleccionats entre els diferents diagnòstics, aprofundint en el maneig clínic dels psicofàrmacs i en les diferents intervencions tant amb el pacient com amb la família.

Metodologia

- Estada amb els diferents professionals referents tant de centres de salut mental com del Programa de Suport a la Primària (PSP).
- Assistència i participació en sessions clíniques.
- Supervisió de casos.

ROTACIÓ: UNITAT DE TRASTORNS ADDICTIUS

Durada: 2 mesos

Facultatiu responsable: Dr. Del Río

Objectius competencials

- Capacitació professional per al maneig de la interrelació entre el consum de substàncies d'abús i altres trastorns psiquiàtrics.
- Millora del maneig pràctic de les interaccions neurobiològiques dels tractaments farmacològics amb les substàncies d'abús en el context de la patologia dual.
- Adquisició dels coneixements necessaris per a la coordinació amb els diferents dispositius i professionals implicats en el tractament d'aquests pacients.
- Habilitats bàsiques: realització d'històries clíniques, maneig dels diferents psicofàrmacs.

Metodologia

- Estada a la unitat de desintoxicació i a les consultes del CAS amb els metges responsables.
- Acudir a altres visites del grup interdisciplinari.
- Realització de primeres visites i seguiment de pacients.
- Assistència i participació en sessions clíniques.

7. Rotacions de tercer any (formació nuclear)

7.1. Formació transversal en Urgències Psiquiàtriques

Valoració, hipòtesi diagnòstica, tractament i pla d'alta. El resident rep la supervisió en el repàs de casos.

7.2. Formació nuclear

Rotació per Rehabilitació Psiquiàtrica, Psiquiatria Infantil i de l'Adolescència i Psiquiatria d'Enllaç.

ROTACIÓ: REHABILITACIÓ PSIQUIÀTRICA (UNITAT DE SUBAGUTS)

Durada: 4 mesos

Facultativa responsable: Dra. Alberto

Objectius competencials

- Coneixement d'indicadors assistencials en rehabilitació. Classificacions de discapacitat. Disseny de plans individualitzats de rehabilitació. Sistemes de qualitat en rehabilitació. Tractaments psicofarmacològics en patologies resistents.
- Avaluació diagnòstica d'habilitats i dificultats funcionals. Tècniques psicoeducatives individuals i familiars bàsiques. Tècniques bàsiques d'entrenament en habilitats socials. Indicacions de derivació a programes especialitzats de rehabilitació i suport social. Afrontament de situacions de crisi i prevenció de conflictes.
- Maneig clínic i seguiment d'un mínim de 10 malalts amb trastorn mental crònic, en els recursos sociosanitaris establerts a l'àrea per a la seva atenció específica.
- Elaboració i desenvolupament pràctic de plans individualitzats de rehabilitació per a un mínim de cinc malalts mentals crònics.
- Coordinació amb recursos sanitaris i no sanitaris.

Metodologia

- Estada amb els metges adjunts de planta.
- Visites d'acollida, seguiment i plans d'alta sota supervisió.
- Reunions amb l'equip multidisciplinari.

Psiquiatria	
Itinerari Formatiu	Setembre 2014

ROTACIÓ: PSIQUIATRIA INFANTIL I DE L'ADOLESCÈNCIA

Durada: 4 mesos

Facultativa responsable: Dra. Hervás

Objectius competencials

- Coneixement del desenvolupament físic, emocional, intel·lectual i social dels pacients, així com dels factors biològics, psicològics i socials implicats en l'etiologia dels trastorns mentals i en la interacció psicosocial.
- Coneixement de les peculiaritats de la medicació i la dosificació en els pacients.
- Coneixement dels recursos sanitaris i no sanitaris en relació amb la infància i l'adolescència.
- Habilitats bàsiques: capacitació per diagnosticar i tractar els trastorns psiquiàtrics i les desviacions del desenvolupament psicomotor, així com per a les alteracions emocionals i psicosomàtiques que poden sorgir durant la infància i l'adolescència.

Metodologia

- Estada en el centre de salut infantil i juvenil.
- Estada a l'hospital de dia.
- Coordinació amb l'equip multidisciplinari.
- Assistència a les sessions clíniques.

ROTACIÓ: PSIQUIATRIA D'ENLLAÇ (INTERCONSULTA)

Durada: 4 mesos

Facultatiu responsable: Dr. Gascón

Objectius competencials

- Coneixement dels fonaments teòrics del pacient psicosomàtic i les complicacions psiquiàtriques més freqüents del malalt medicoquirúrgic.
- Habilitats en la recollida de dades rellevants de la història clínica prèvia, en l'evolució i en el maneig de patologies prevalents.
- Maneig del tractament psicofarmacològic.
- Coordinació amb els diferents dispositius medicoquirúrgics.

Metodologia

- Ampliació de la rotació en la unitat d'aguts on s'atenen les interconsultes generades a l'HUMT. Estada amb l'adjunt responsable.
- Assistència a les sessions clíniques i bibliogràfiques.

8. Rotacions de quart any (formació específica)

8.1. Formació transversal en Urgències Psiquiàtriques

Valoració, hipòtesi diagnòstica, tractament i pla d'alta. El resident rep la supervisió en el repàs de casos.

8.2. Formació específica

El quart any, el resident ha de triar un dels dos trajectes: A o B.

- **TRAJECTE A**

Quart any de residència dedicat a una de les àrees definides:

- Psiquiatria Infantil i de l'Adolescència
- Psicoteràpies
- Alcoholisme i Altres Addiccions
- Gerontopsiquiatria

- **TRAJECTE B**

Rotacions de 2 a 6 mesos a les àrees següents:

- Àrees pròpies de la formació específica (aprofundiment): Psiquiatria Infantil i de l'Adolescència, Psicoteràpies, Alcoholisme i Altres Addiccions, Gerontopsiquiatria
- Àrees pròpies de la formació nuclear (aprofundiment): Psiquiatria Comunitària, Hospitalització Psiquiàtrica, Rehabilitació Psiquiàtrica, Psiquiatria d'Enllaç
- Noves àrees (les rotacions no poden sumar un total de més de 6 mesos): Trastorns de l'Alimentació, Hospitalització Parcial, Psicossomàtica, Neurociències, Neuroimatge, Psiquiatria Legal, Epidemiologia Psiquiàtrica, Gestió Psiquiàtrica, Psicodiagnòstic, Investigació, Genètica, Prevenció, Psiquiatria Transcultural, etc.

Objectius competencials (trajectes A i B)

- Aprofundir en les àrees nuclears o específiques.
- Desenvolupar les habilitats necessàries per exercir com a metge, gestor i docent d'aquestes àrees.

Metodologia

- Estada a les unitats.
- Assistència i participació en les sessions clíniques.
- Coordinació amb equips multidisciplinaris sanitaris i no sanitaris.

Psiquiatria	
Itinerari Formatiu	Setembre 2014

9. Formació general transversal

Es tracta de formació relacionada amb la totalitat de la residència.

- Metodologia de la investigació (cursos específics, pràctiques, presentació de pòsters i comunicacions, inici de supervisió en determinades àrees als residents de primer i segon any).
- Bioètica (cursos específics, sessions clíniques, discussió de dilemes ètics).
- Organització, gestió i legislació sanitària (cursos específics).
- Psiquiatria legal i forense (cursos específics).
- Gestió clínica (cursos específics).

10. Pla de l'itinerari formatiu

	1r mes	2n mes	3r mes	4t mes	5è mes	6è mes	7è mes	8è mes	9è mes	10è mes	11è mes	12è mes
R1a	Neurologia i Med. Interna				Hospitalització d'Aguts							
R1b	Neurologia i Med. Interna				Hospitalització d'Aguts							
R2a	Salut Mental Comunitària										Tr. Addictius	
R2b	Salut Mental Comunitària										Tr. Addictius	
R3a	Rehabilitació Psiquiàtrica				Psiq. Infantil i Adolesc.				Psiquiatria d'Enllaç			
R3b	Psiquiatria d'Enllaç				Rehabilitació Psiquiàtrica				Psiq. Infantil y Adolesc.			
R4a	Formació específica: trajecte A o B											
R4b												

11. Cursos, sessions i activitat investigadora

És obligatòria l'assistència als cursos inicials per als residents de l'HUMT i els desenvolupats al llarg de la residència (informàtica, curs bàsic de via aèria, recursos bibliogràfics).

També és obligatòria l'assistència als cursos de l'Institut d'Estudis de la Salut (IES), tant en la vessant presencial com en la virtual, iniciada recentment. Les eventuais faltes d'assistència han de ser justificades pel tutor corresponent.

Es recomanen un seguit de cursos que, tot i que són opcionals, creiem necessaris per completar tant les diferents àrees de coneixement com la d'habilitats i actituds: curs de teràpia electroconvulsiva (Hospital de Bellvitge), curs de trastorn límit de personalitat (Hospital de Sant Pau), curs d'escapes clíniques, curs d'habilitats de comunicació...

Setmanalment, durant els quatre anys de residència, excepte en èpoques de vacances, el Servei desenvolupa sessions clíniques generals i sessions bibliogràfiques generals. En les diferents rotacions, les unitats corresponents tenen el seu propi calendari de sessions. L'assistència i la participació, tant en les sessions generals com en les específiques, són obligatòries.

Durant la residència es fomenta la participació en l'activitat investigadora: bases teòriques i pràctica a través del maneig de SPSS, realització de pòsters, comunicacions, casos clínics, etc. L'assistència a congressos dels residents, en els àmbits local i nacional, en general, està supeditada a la realització de treballs d'exposició pública, sigui quin sigui el format.

També és obligatòria l'assistència a les sessions periòdiques plantejades pel cap del Servei de Psiquiatria.

12. Altres

Es fomenta també la participació en jornades específiques de caràcter preventiu o de foment de la salut mental.